



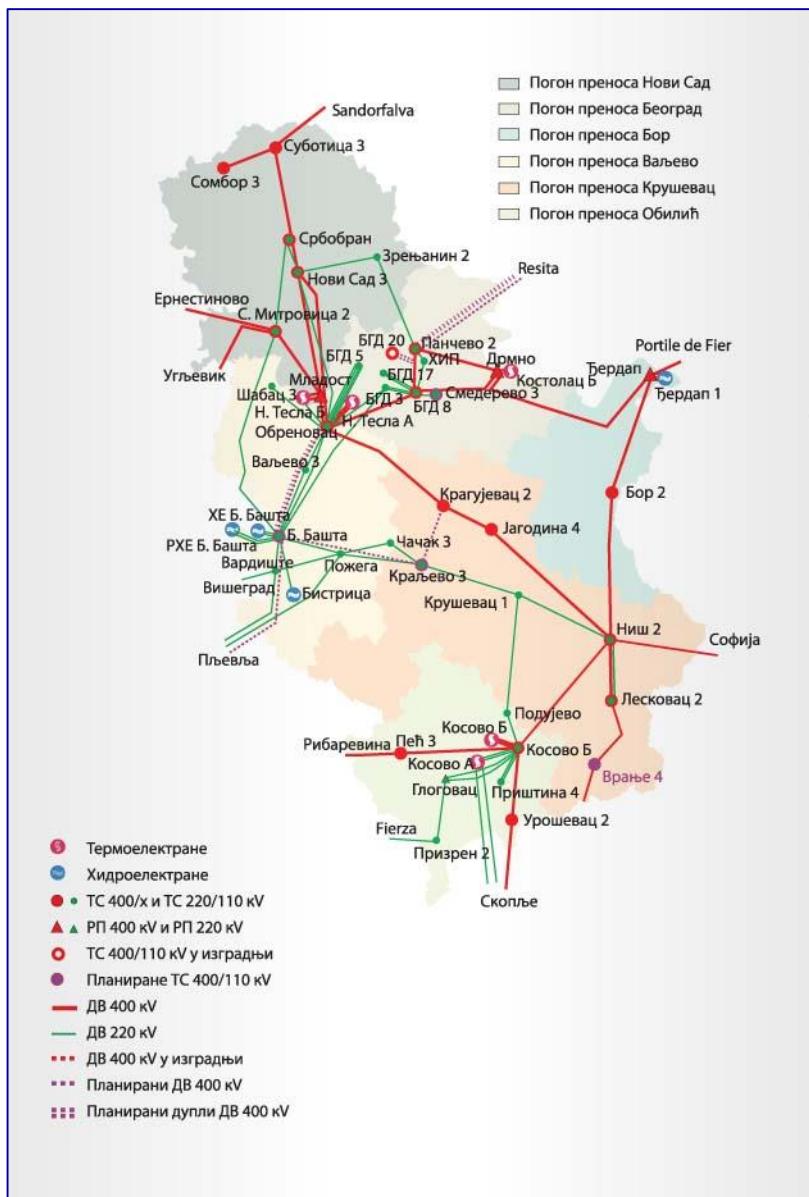
## РАЗВОЈ ТРŽIŠTA ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ У СРБИЈИ - RETROSPEKTIVA И СТРАТЕШКИ ПРАВЦИ ДАЉЕГ РАЗВОЈА -

Marko Janković, dipl.ing  
Direktor Direkcije za tržište električne energije

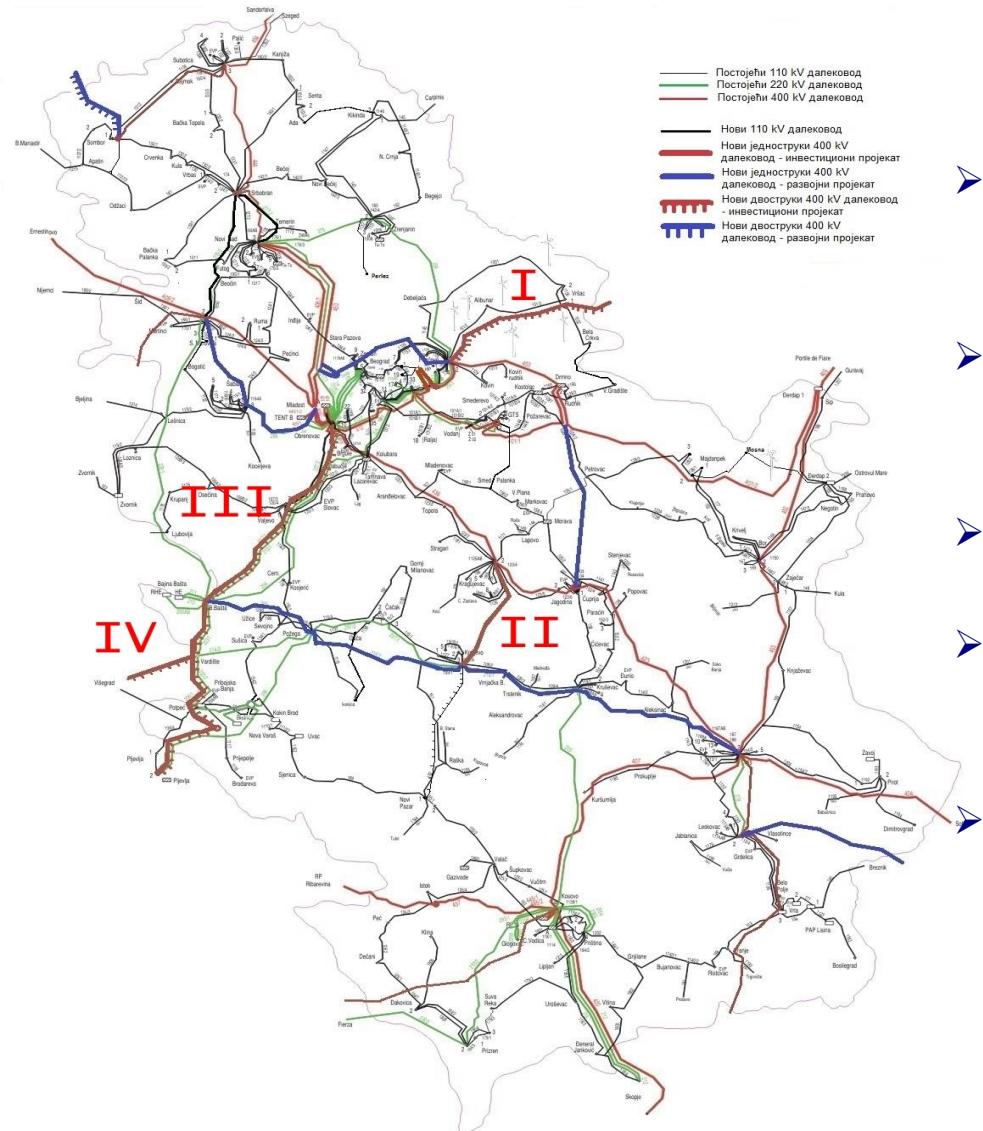


# Poslovni profil EMS AD Beograd

- Licenca – Prenos električne energije i upravljanje prenosnim sistemom
- Prenosna mreža – 400, 220 i 110 kV mreža
- Upravljanje prenosnim sistemom – dva nivoa upravljanja:
  - Nacionalni dispečerski centar
  - Regionalni dispečerski centar
- Tržišne aktivnosti operatora prenosnog sistema – Organizovanje, administracija i razvoj tržišta električne energije u Srbiji



# Projekat transbalkanskog koridora



- Prva faza razvoja prenosne mreže (do 2023):
- I – dupli 400 kV Pancevo 2 - Resita (Romania),
- II - 400 kV vod Kragujevac 2 – Kraljevo 3
- III – dizanje naponskog nivoa na 400 kV u predelu zapadne Srbije
- IV - dupli 400 kV (Bajina Basta (Srbija) - Visegrad (BiH) - Pljevlja (Crna Gora).)

## Tržište električne energije u Srbiji - retrospektiva

2004

- Početak liberalizacije tržišta - Zakon o energetici (prvi paket zakona EU)

2005

- Osnivanje Agencije za energetiku Republike Srbije
- Osnivanje JP EMS

2005

- Dodela prekograničnih prenosnih kapaciteta

2006

- Uvodjenje licenci za energetske delatnosti (za domaće kompanije)

2008

- Uvedene tarife za pristup sistem

2009

- Početak objave ključnih tržišnih podataka (transparentnost)

## Tržište električne energije u Srbiji - retrospektiva

2010

- Proračun kapaciteta na osnovu SEE Regional Grid Model

2011

- Uvedena Feed-in tarifa

2013

- Pravila o radu tržišta električne energije
- Otvaranje tržišta el. en. za krajnje kupce na prenosnom nivou

2013

- Uspostavljeno balansno tržište zasnovano na tržišnim principima
- Uveden koncept balansne odgovornosti

2014

- Novi Zakon o energetici (uskladjen sa III energetskim paketom)

2014

- Uvedeni profili potrošnje za potrošnju na distributivnom nivou

## Tržište električne energije u Srbiji - retrospektiva

2014

- Otvaranje tržišta el. en. za krajnje kupce na distributivnom nivou

2015

- Uvedene licence za strane kompanije (samo za snabdevanje na veliko)
- Uveden Reverse charge mehanizam u Zakon o PDV

2015

- Prekogranično balansno tržište sa Crnom Gorom

2016

- Pravila o objavljivanju ključnih tržišnih podataka  
(objava podatka na EMFIP; u skladu sa EU Uredbom 543)

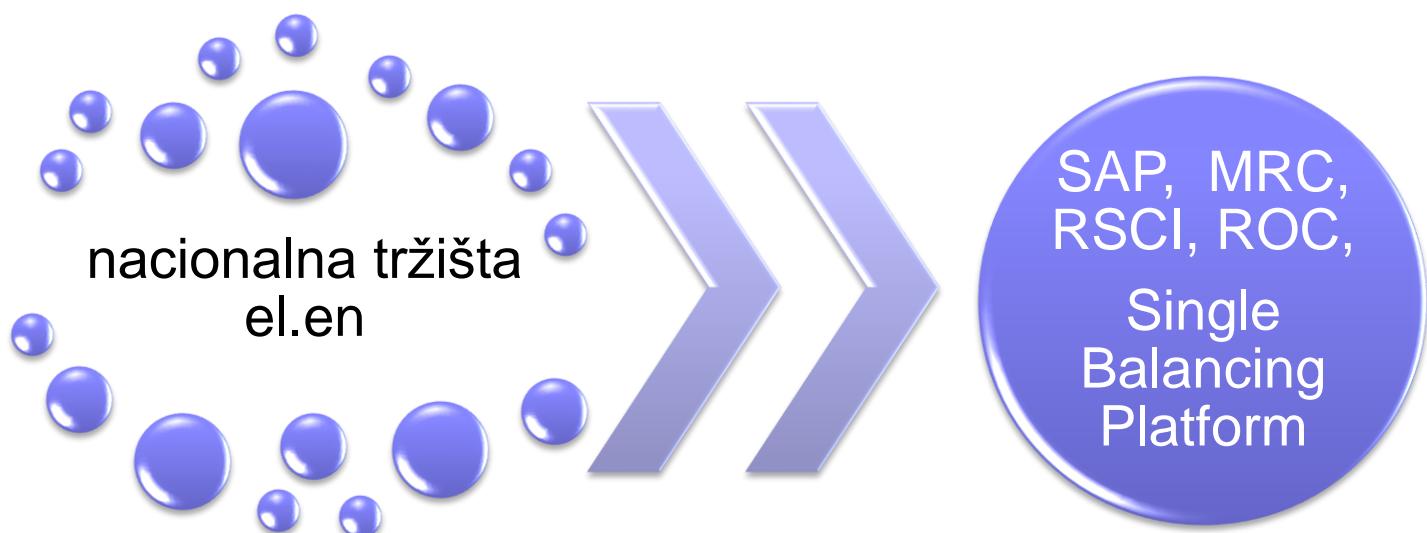
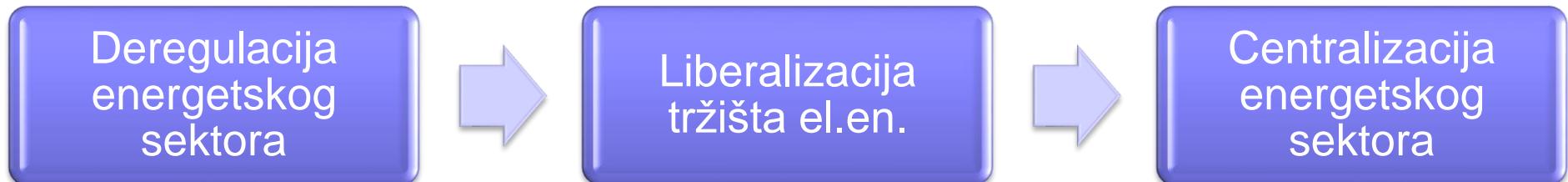
2016

- Osnovan SEEPEX (operator organizovanog tržišta električne energije)
- Osnovan SCC Beograd (regionalni centar za sigurnost (RSCI))

2017

- Sertifikacija operatora prenosnog sistema  
(usaglašeni propisi o razdvajanju kontrole nad regulisanim elektroenergetskim delatnostima od kontrole nad tržišnim elektroenergetskim delatnostima)

## Deregulacija i centralizacija energetskog sektora

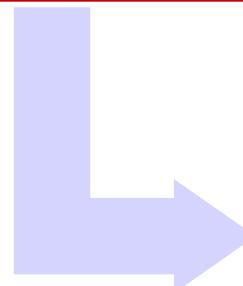


Nacionalno  
zakonodavstvo

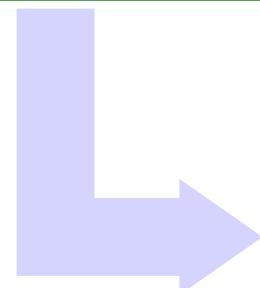
EU Regulative  
(CACM, FCA,  
SO GL, GL EB)

# Pokretači daljeg razvoja tržišta električne energije u Srbiji

Sprovođenje preostalih  
obaveza propisanih Zakonom  
o energetici i Ugovorom o  
uspostavljanju Energetske  
zajednice

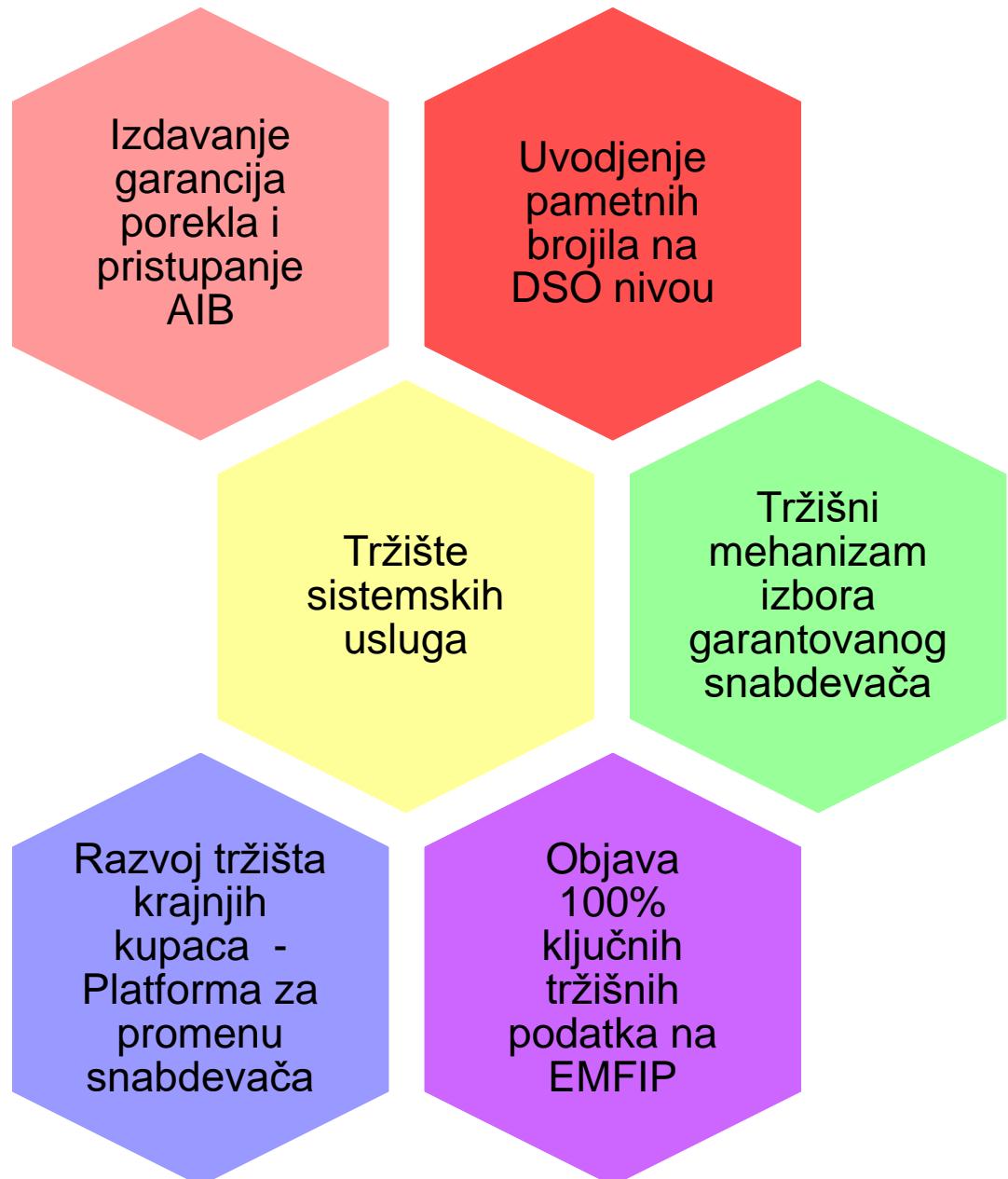


Usaglašavanje nacionalnog  
zakonodavstva sa evropskim  
mrežnim pravilima, odnosno  
uredbama EU



Primena najbolje evropske  
prakse čime bi se zaokružio  
tržišni model u Srbiji i  
obezbedila integracija u  
evropsko tržište

# Obaveze po osnovu ZoE i Ugovora o osnivanju EZ



# Ključne aktivnosti po osnovu primene EU Uredbi

Proračun kapaciteta  
preko regionalnih  
centara za  
sigurnost

Određivanje zona  
trgovanja u skladu  
sa strukturnim  
zagуšenjima u  
mreži

Uvodjenje HAR i  
pristupanje  
jedinstvenoj  
aukcionoj platformi

Određivanje zona  
trgovanja u skladu  
sa strukturnim  
zagуšenjima u  
mreži

Nominacija  
operatora tržišta  
el.en u Srbiji

Uvodjenje  
finansijskih prava na  
kapacitet

XBID projekat -  
uspostavljanje  
platforme za  
jedinstveno  
Intraday tržište

Finansijsko  
poravnanje  
neželjenih  
odstupanja

Jedinstveno  
evropsko balansno  
tržište

## Ključne aktivnosti po osnovu najbolje EU prakse



- Uspostavljanje Intraday tržišta na SEEPEX
- Uvodjenje finansijskih produkata na SEEPEX



- Uvodjenje Demand Side Management
- Integracija obnovljivih izvora el.en na balansno tržište

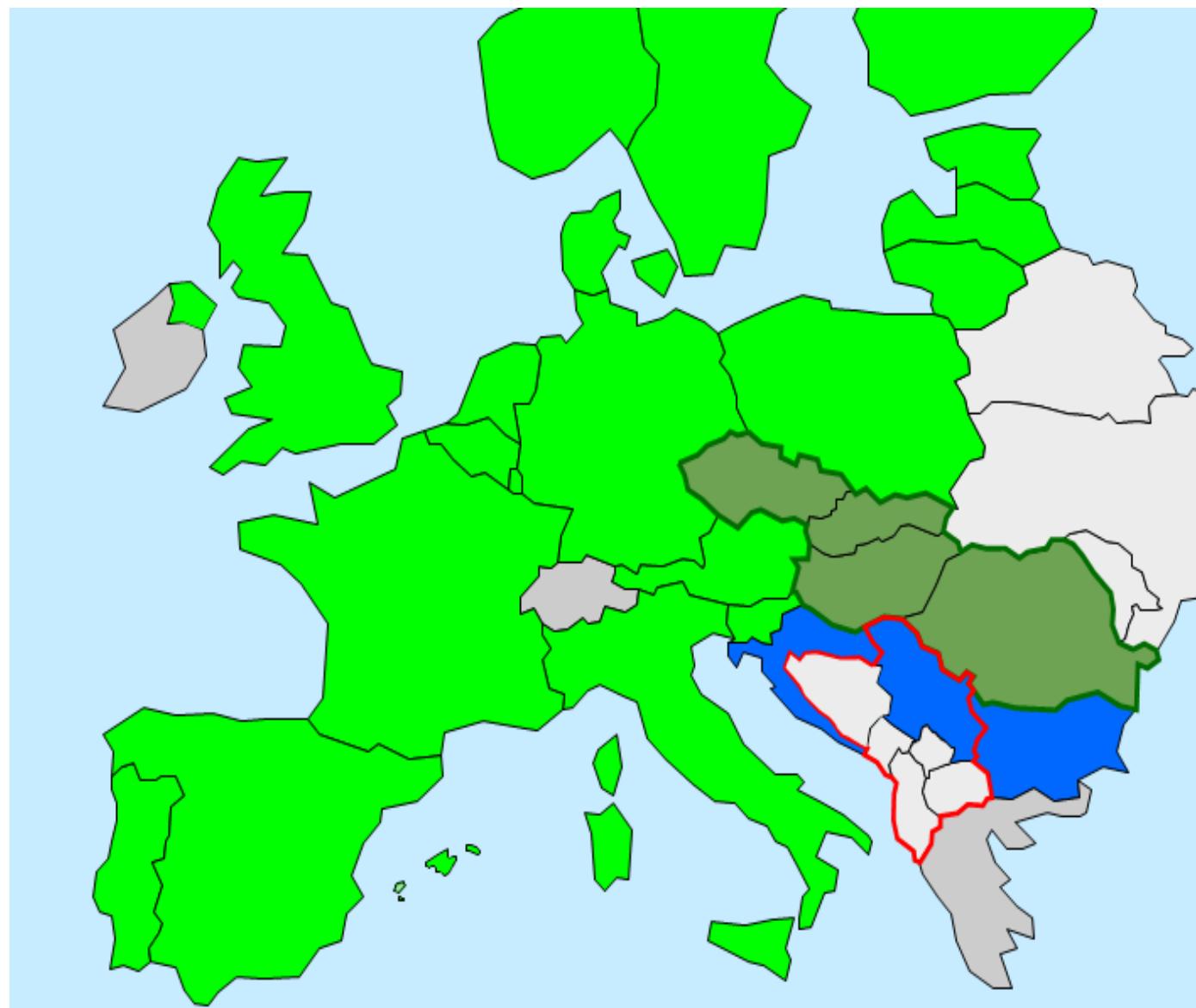


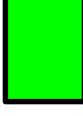
- Harmonizacija tarife za pristup sistemu (uvodjenje G komponente)



- Razvoj ljudskih potencijala
- Razvoj IT infrastrukture

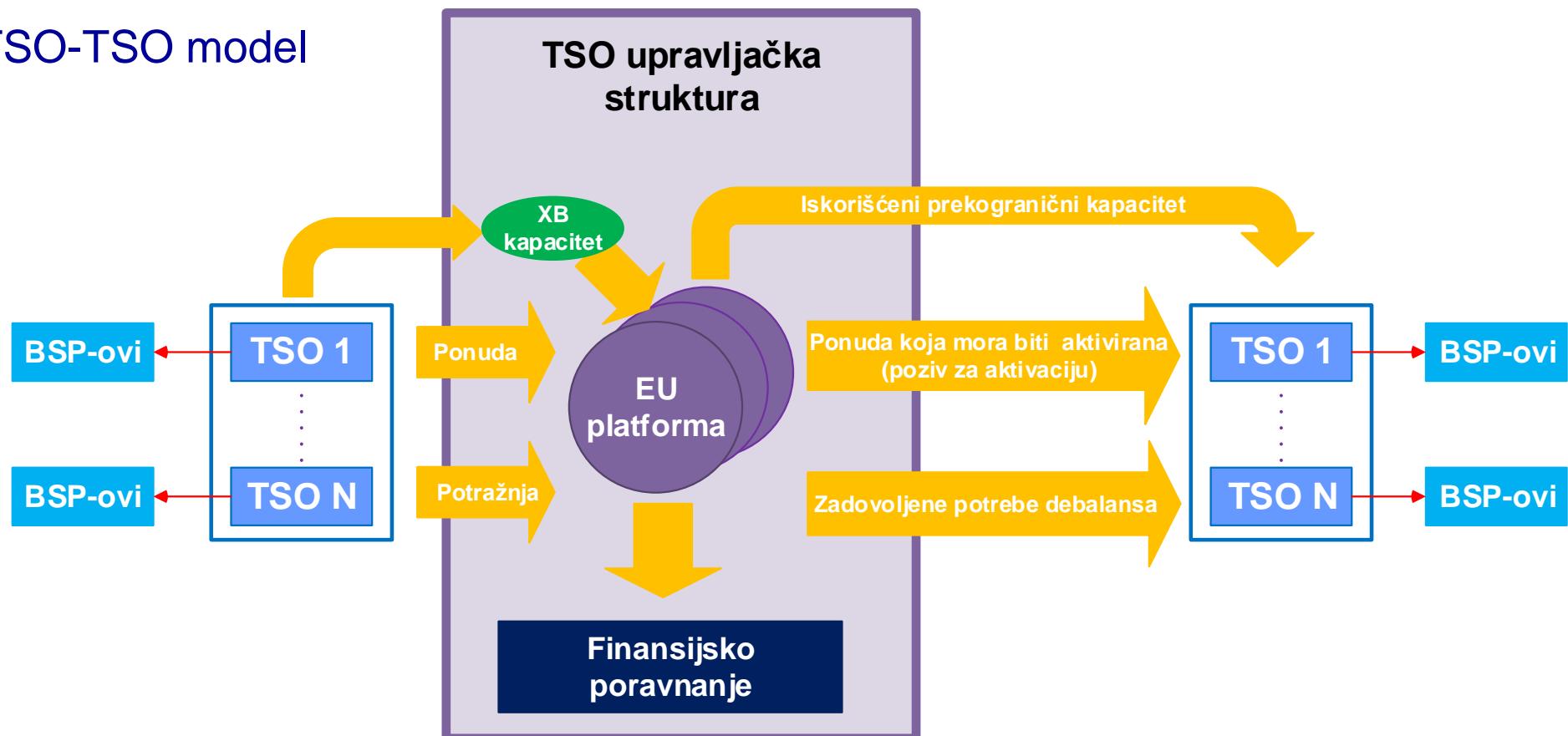
# Market Coupling - Spajanje dan-unapred tržišta el.en.



-  Nove berze
-  4MMC
-  MRC (PCR)
-  Non coupled
-  WB6

# Single Balancing Platform – jedinstvena EU platforma za balansiranje

- Koncept evropskog balansnog tržišta = koncept Single Balancing Platform
- Zajednička platforma za svaki od balansnih procesa (FCR, IN, aFRR, mFRR i RR)
- Jedinstvena pravila, standardni produkt
- TSO-TSO model



# Sve gotovo do 2025 ?!?

Obaveze	2017				2018				2019				2020				2021				2022				2023																						
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4																			
RR					Okvir za implementaciju SS + 6 meseci				RR EU Platforma SS + 2 godine				Učešće TSO u formiranju derogacija + 2 godine																																		
Imbalance netting					Okvir za implementaciju SS + 6 meseci				IN EU Platforma SS + 2 godine				Učešće TSO u formiranju derogacija + 2 godine																																		
mFRR / aFRR					Stupanje na snagu SS		Okvir za implementaciju SS + 1 godina						FRR EU Platforma SS + 4 godine												Učešće TSO u formiranju derogacija + 2 godine																						
Poravnanje odstupanja							Usaglašeni predlog SS + 1 godina						Cena poravnjana i implementacija predloga SS + 3 godine								Učešće TSO u formiranju derogacija + 2 - 4 godine																										
TSO Predlozi							Cenovnik SS + 1 godina			Alokacije CZC SS + 2 godine										Usaglašavanje CZC SS + 5 godina																											
Usklađivanje							Generalno usklađivanje SS + 1 godina			Informisanje javnosti SS + 2 godine																																					
Prelazni period																																															

Legenda  Predlog  Rok  Derogacije

... nastaviće se ... winter is coming ...



АКЦИОНАРСКО ДРУШТВО  
ЕЛЕКТРОМРЕЖА СРБИЈЕ

<http://www.ems.rs>

